

STEG-FÖR-STEG GUIDE

Den här handboken beskriver hur man planerar för, använder och följer upp träning i funktionell kommunikation.

Var och en av följande punkter är viktig att reflektera kring så att du kan vara säker på att den valda evidensbaserade interventionen med god sannolikhet kommer att tillgodose din elevs inlärningsbehov.

- ☐ Identifierat beteendet?
- ☐ Samlat in baslinjedata genom direkt observation?
- ☐ Upprättat ett mål eller resultat som tydligt visar när beteendet kommer att inträffa, vad målbeteendet är och hur teamet kommer att veta när beteendet behärskas?

Om svaret på någon av frågorna ovan är "nej", gå igenom processen för hur man väljer en evidensbaserad intervention.

STEG 1: PLANERING FÖR FCT

Planeringsstegen förklarar inledande steg och överväganden som är viktiga när FCT används som intervention.

1. Identifiera ett utmanande beteende som är lämpligt för FCT

FCT kan användas för att hantera en rad olika utmanande beteenden, bland annat utagerande beteende, utbrott, destruktiva beteenden, självskadande beteenden och rymning. De typer av beteenden som inte lämpar sig för FCT är stereotypa eller repetitiva beteenden, eftersom de inte behöver ha en tydlig kommunikativ funktion. Däremot kan utmanande beteenden som innehåller stereotypa eller repetitiva beteenden hanteras med hjälp av FCT.

Kom ihåg att **funktionell kommunikations-träning** kan användas för att minska utmanande beteenden genom att ersätta det utmanande beteendet med ett alternativt kommunikativt beteende.

2. Fastställ funktionen hos det utmanande beteendet genom funktionell beteendeanalys

En funktionell kartläggning och analys (FBA) bör genomföras för att identifiera den mest sannolika funktionen hos det utmanande beteendet.

- Not. Se **FBA**-modulen för mer information om denna process.

3. Välj ett alternativt kommunikationsbeteende

Det utmanande beteendets funktion kan användas för att välja ett alternativt kommunikativt beteende. Viktiga överväganden angående det valda kommunikativa beteendet innefattar:

- Funktionen för det alternativa kommunikativa beteendet (bör vara densamma som funktionen för det utmanande eller störande beteendet),
- Den kommunikationsform som individen kommer att använda (bör baseras på personens nuvarande kommunikationsfärdigheter och -behov), och
- Den ansträngning som krävs av individen för att använda det alternativa kommunikativa beteendet (vilken i början bör vara låg).

Använd **FCT Planning Checklist** som hjälp i att slutföra planeringen.

4. Se till att alla teammedlemmar känner till det alternativa kommunikationsbeteendet

Det är viktigt att personer som interagerar med personen förstår vad personen försöker kommunicera och kan svara därefter. Om individens användning av det alternativa kommunikativa beteendet inte får önskad funktion, kan personen återgå till utmanande beteenden.

5. Samla och organisera stödmaterial

Samla material såsom bildstöd eller kommunikationskort, programmera hjälpmedel vid behov. Om det alternativa kommunikativa beteendet innebär att begära önskade föremål, se till att skaffa dessa föremål som personen kan begära, t.ex. leksaker, böcker, spel, livsmedel etc.

STEG 2: ANVÄNDNING AV

I detta avsnitt beskrivs processen för att implementera FCT, inklusive undervisning, förstärkningsprocedurer och generalisering.

1. Lär ut användningen av det alternativa kommunikationsbeteendet genom att använda en mest till minst prompthierarki

Inlärningsprocessen kan se olika ut beroende på individens färdigheter och formen på det alternativa kommunikativa beteendet. Den innebär i allmänhet att instruktion och vägledning ges för att använda det alternativa kommunikativa beteendet. Vägledningen består i början av den högsta nivå av instruktion/prompt som behövs för att lyckas och därefter gradvis mindre hjälp (dvs, hierarki från mest till minst prompt).

Använd **prompthierarki** för att bedöma i vilken ordning olika prompts ska användas baserat på individens behov och nivå.

- Not. En annan undervisningsstrategi som kan vara användbar är tidsfördröjning. Mer information om denna undervisningsmetod finns i modulen Time Delay.

2. Förstärk det alternativa kommunikationsbeteendet

De vuxna ska förstärka det alternativa kommunikativa beteendet med lämpliga responser som ger individen önskat resultat (t.ex. Att ge en paus från en uppgift när flykt önskas). Tidigt i inlärningsprocessen är det viktigt att förstärka det alternativa kommunikativa beteendet konsekvent och ofta. Miljön kan därför behöva struktureras på ett sätt som ger frekventa möjligheter för personen att öva på att använda färdigheten.

3. Ta bort förstärkning av det utmanande beteendet

En ytterligare strategi som kan vara relevant för den som interagerar med personen är att släcka ut det utmanande beteendet och/eller att ta bort tillgång till det önskade utfallet. Att sätta ett beteende under utsläckning innebär att det utmanande beteendet inte längre förstärks (till exempel, det ger inte längre tillgång till det önskade resultatet); vanligtvis ignoreras det utmanande beteendet.

Not. Utsläckning kan men behöver inte alltid användas vid FCT om att det alternativa kommunikativa beteendet förstärks till en hög grad. Effekten av det alternativa beteendet behöver vara större än det utmanande beteendet.

4. Stötta generalisering av det alternativa kommunikationsbeteendet i olika miljöer och bland olika människor

Skapa flera tillfällen för personen att strukturerat använda det alternativa kommunikativa beteendet med olika personer och i olika miljöer för att stödja generalisering.

5. Forma det alternativa kommunikationsbeteendet

För vissa individer kan det alternativa kommunikativa beteendet initialt bestå av ett enstaka ord, en bild eller något liknande som inte är på den nivå som personen annars kan kommunicera. Forming (Shaping) innebär att man gradvis förstärker beteenden som närmar sig den önskade formen av det kommunikativa beteendet.

6. Tunna ut förstärkning av det alternativa kommunikationsbeteendet

Att tunna ut förstärkning innebär att man gradvis ökar tiden mellan det alternativa kommunikativa beteendet och den förstärkande responsen (t.ex. Att tillhandahålla ett önskat föremål eller ta bort krav). Detta steg lär personen att vänta på förstärkningen. Det tidsintervall som väljs är individuellt, men kan inledningsvis vara så kort som 5–10 sekunder.

STEG 3: UPPFÖLJNING AV FCT

Följande process beskriver hur det alternativa kommunikativa beteendet samt de utmanande beteendena kan följas upp och insamlad data kan användas för att ytterligare stödja individen.

1. Samla in data på det utmanande beteendet och det alternativa kommunikationsbeteendet

Datainsamlingen bör fokusera på det utmanande beteende som interventionen är inriktad på samt det alternativa kommunikativa beteende som lärs ut. Formen för datainsamling varierar beroende på typen av störande eller utmanande beteende, men bör innehålla information om till exempel miljö, tid, triggers och konsekvenser samt frekvens, intensitet och/eller varaktighet av beteendet. Datainsamling om det alternativa kommunikativa beteendet kan omfatta nivån av stöd och prompt som personen behöver samt relevanta detaljer såsom miljö, tid, triggers och/eller konsekvenser.

Använd något av datainsamlingsformulären (**alternativa beteenden** och/eller **frekvens (intervaller)**) för att samla in data.

2. Välj nästa steg utifrån individens framsteg

Registreringar som samlas in om personens utmanande beteenden och det alternativa kommunikativa beteendet kan användas för att bestämma nästa steg utifrån individens framsteg. Med hjälp av registreringar och insamlad data kan man göra överväganden som rör kommunikationspartners, miljöer och prompt. Insamlad data kan visa att personen har färdighetsbrister som är relaterade till det utmanande beteendet och som behöver tas i beaktan (t.ex. Inlärningssvårigheter relaterade till de uppgifter som personen undviker).

Om teamet bedömer att personen inte gör framsteg, överväg följande:

- Har baslinjedata och/eller en funktionell kartläggning och analys samlats in genom direkt observation av individen?
- Har rätt alternativt kommunikativt beteende identifierats? Har det alternativa kommunikativa beteendet samma funktion som det utmanande beteendet?
- Behöver färdigheter läras ut innan man arbetar med målbeteendet (exempelvis kommunikationsfärdigheter eller en ny coping-strategi)?
- Har tillräckligt mycket tid lagts på att använda FCT?
- Används FCT med behandlingstrohet?
- Är visuellt stöd på lämplig nivå med tanke på individens utvecklingsnivå och språkliga förmåga?
- Är färdigheten eller målbeteendet för svårt för individen eller inte utvecklingsmässigt adekvat för individens utvecklingsnivå?
- Är förstärkarna som används motiverande för individen?
- Tillfördes förstärkaren med trohet?

Om dessa punkter har åtgärdats och individen med AST fortfarande inte visar framsteg är det dags att fundera på att använda en annan evidensbaserad metod med personen med AST.